

**R. P. Francisci De Oviedo Madritani, Societatis Iesv,
Theologiæ Professoris, Cursus Philosophicus**

**Oviedo, Francisco de
Lvgdvni, M.DC.LI.**

§. 4. Vera sententia.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-95503](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-95503)

alia neque hæc latius contra hanc sententiam adduco, superflua enim esset prolixior impugnatio sententiæ, cuius desideratur explicatio.

§. IV.

Vera sententia.

32 **V**erissima, & amplectenda sententia docet intensiorem fieri per additionem gradus ad gradum, & remissionem per diminutionem eorundem. Ita Soar supra num. 29. Vazquez 1. part. quæst. 72. cap. 4. Tolet. 1. de generat. cap. 3. Hurtad. disput. 5. capit. 4. Arriaga disp. 3. sect. 1. subsect. 3. & ex antiquis Bonavent. Scot. Albert. Ricard. Ocham. Niph. & Marlapud Soar supra. Potissimum fundamentum huius sententiæ sumendum est ex impugnatione aliarum supposita experientia intensioris, & fide sancta, qua credimus iustum per bona opera fieri magis sanctum, & intensiorem habere gratiam, quæ intensio in nullis qualitatibus defendi potest sine hac additione graduum, ut patet ex argumentis contra alias sententias adductis. Consonat etiam rationi à priori hæc graduum additio, quia sicut subiectum constituitur album per albedinem, ita magis album per magis albedinis constituitur, magis autem albedinis est portio albedinis addita superfluit: vires resumit huius conclusionis probatio ab aliarum impugnatione, & ex solutione argumentorum, quæ contra illam Thomistæ adducunt, pleraque illorum breuiter adduco, & breuiter soluo.

33 **O**biicies primò: Forma accidentalis est purus actus: ergo nihil habet potentie: ergo nihil compositionis. Patet prior consequutio, quia purus actus excludit omnem potentiam. Posterior probatur: si aliquid haberet compositionem in se includeret extrema componentia tanquam actum, & potentiam: ergo si nihil habet potentie nihil habet compositionis. Respondeo accidens esse purum actum respectu concreti, quod constituit albedinem: verbi gratia, respectu albi, quod constituit, tanquam forma omnino distincta à subiecto, quod potentia dicitur, & nihil subiecti, seu potentie in suo conceptu dicere, in quo sensu dicitur purus actus, non quia ex se compositionem aliquam non habeat, non ex actu & potentia, ut Thomistæ nobis obiciunt, sed ex partibus diuisibilibus actus, ex quibus vnus adæquatus actus vna videlicet adæquata albedo constituitur.

34 **O**biicies secundò: essentia qualitatis consistit in indiuisibili: ergo non potest qualitas additione graduum constitui. Hoc argumentum insigni laborat æquiuocatione. Aliud est essentiam consistere in indiuisibili: aliud esse simplicem & non compositam, partibusque carentem. Primum conuenit omni essentia, non verò secundum, essentia enim hominis metaphysicè sumpta consistit in indiuisibili, hoc est in hoc complexo *animal rationale*, à quo si aliquid demas non dicit totam essentiam hominis. Si verò quidquam quantumuis indiuisibile adicias, illud erit extra essentiam, nihilominus complexum partibus constat, componitur enim ex animali, & ex rationali, quæ metaphysicè hominem constituunt, & idem homo physicè sumptus essentialiter componitur ex materia, & forma tanquam partibus inter se distinctis.

35 **H**æc dixi ad explicandam doctrinam quam argumentum inuoluit, non quia necessaria sint ad illud soluendum. Concedo enim essentias metaphysicè loquendo consistere in indiuisibili, & ita metaphysicè essentiam albedinis non dicere additionem gradus ad gradum, cognitio enim quæ prædicata essentialia albedinis tanguntur, abstrahit à multitudine graduum: essentia verò physica non consistit in indiuisibili partium distinctarum habentium eandem naturam & compositionem metaphysicam, quia quantitati physicae suprà pars alia quantitatis additur, & albedini pars albedinis versùs extensionem, ut fatetur maiorem radicationem assignantes in intensione, & eodem prorsus modo versùs intensiorem addi potest. Potest tamen dici essentiam hominis adhuc physicè sumptam consistere in indiuisibili, quia posita hæc essentia physica equi constituta hac materia, & forma, quidquid additur specie distinctum à materia & forma, erit extra illius essentiam, & ut sit physicè essentia equi necessariò exigit materiam, & formam, ita ut si altera auferatur, quantumuis alia permaneat essentia physica equi non perma-

nebit. Vltimò potest dici essentiam physicam cuiusvis rei consistere in indiuisibili, quia si ab illa quidquam auferatur, non erit physicè eadem essentia adæquatè, quæ antea erat, sed tantum inadæquatè, v. g. si à ligno vnari palmum demas non erit idem lignum adæquatè, ac erat antea, neque eadem physica ligni essentia, quia essentia ligni non distinguitur ab ipso ligno, ac proinde eodem modo quo lignum est diuersum, essentia illius erit diuersa. Sic contingit in intensione caloris, v. g. vt octo, à qua si gradum demas non erit adæquatè eadem intensio, neque eadem physica intensiōis essentia.

36 **O**biic. tertio: In eodem subiecto non possunt reperiri gradus caloris numero diuersi: ergo non potest intensio ex gradibus numero diuersis constitui. Do arguenti non posse in eodem subiecto reperiri duo accidentia adæquata numero diuersa, quod negare possum, quia duæ cognitiones, & duæ species impressæ, obiectorum numero diuersorum, quæ numero tantum differunt, in eodem subiecto reperiuntur, nego tamen duo accidentia inadæquata non posse in eodem subiecto reperiri, & intensiōem componere.

37 **I**nstabis: Distinctio accidentium adhuc adæquatorum debet sumi à subiecto: ergo in eodem subiecto non distincto saltem inadæquatè non possunt esse accidentia adæquatè distincta. Respondeo distinctionem accidentium inferri ex distinctione subiecti, & in hoc sensu posse dici sumi à subiectis, non tamen induci ex identitate subiecti identitatem accidentium, quia hæc intrinsecè per se ipsa distinguuntur inter se, & non per subiecta.

38 **O**biic. quartò: Gradus ex quibus intensio componitur, neque possunt esse eiusdem omnino rationis, neque diuersi: ergo non possunt dari. Plura sunt argumenta ad vtramque partem antecedentis stabilendam, quæ puncto sequenti latè expendam vbi horum argumentorum materiam explicabo, & præsentem obiectionem dissoluam.

39 **O**biicies quintò. Intensio sicuti quælibet alia entitas creata constituenda est maiori rerum simplicitate, minorique nouarum entitatum multiplicatione, qua fieri potest. Sed potest eadem forma, idem calor: verbi gratia, sine nouæ partis additione constituere subiectum magis calidum: ergo non est admittenda partium additio. Maiorem admittunt omnes: minorem probat Complutensis Thomista exemplo animæ, quæ eadem indiuisibilis subiectis diuersis diuersos tribuit formales effectus: oculo enim dat potentiam videndi, & manui tantum tangendi. Similiter quantitas eadem indiuisibilis magis explicat subiectum rarefactum, quam condensatum, & species impressa in aëre non reddit subiectum informatum intentionaliter, & representatiuè, sed tantum entitatiuè, oculum autem non solum entitatiuè, sed etiam intentionaliter informat, & gratia habitualis in puro homine constituit filium adoptiuum, quem in Christo propter incapacitatem subiecti facere non potest. Ex quibus omnibus infert eandem formam posse secundum se totam esse vnitam subiecto, & non totaliter, ita ut omnes suos effectus illi explicet, quos explicare potest, ac proinde posse reperiri calorem in subiecto pauciores effectus explicatè subiecto, & illud remissè calidum constituentem, quod postea per maiorem explicationem sui idem calor intensius calidum constituat.

40 **N**ullum ex his exemplis meum admouet animum ad hanc formæ explicationem nunquam explicatam admittendam, omnia enim abs re adducuntur: singula breuiter percurro. Anima rationalis eundem formalem effectum tribuit manui, ac oculo, huius enim formalis effectus est constitutum ex corpore, & anima, quod eiusdem omnino rationis est in manu, & oculo, posse autem in hoc visionem elicere non spectat ad diuersum modum informandi, sed ad diuersas dispositiones, quibus eadem anima diuersas actiue operationes elicit, & cum in oculo dispositiones habeat ad videndum, visionem in illo efficit, & tantum sensationem tactus in manu, quia ad hanc dispositiones habet. Quod supponit in exemplo quantitatis videlicet, eandem indiuisibilem cōstituere subiectum modò rarum, modò densum, falsum est, rarefactio enim dicit saltem nouam extensionem, & præsentiam, & in multorum opinione nouam aliam qualitatem, & ut alij volunt, noua corpora intromissa in corpore rarefacto. Exemplum aëris entitatiuè tantum informati specie impressa, quæ intentionaliter potentiam informat aëre leuius est, quia specie impressa

Impressa entitati tantum informari aërem, & intentionaliter potentiam, tantum est, aërem non posse uti specie impressa, qua utitur potentia ad visionem eliciendam, quod ex natura subiectorum, & non ex diuerso modo informationis speciei impressae prouenit. Ad exemplum gratiae habitualis ipse respondit, cum dixit non constituere Christum adoptiuum propter incapacitatem subiecti: ergo non probat formam posse aliquem effectum in ipsa contentum subiecto capaci non explicare; sed subiectum recipiens calorem remissum est capax intensioris: ergo hoc effectum non probatur posse calorem intensiorem in ipso contentum in illo non explicare. Secundo Respondeo, filiationem adoptiuam duo dicere, gratiam habitualement, & negationem filiationis naturalis, cum verò Christus sit filius Dei naturalis, gratia habitualis in illo existens non potest cum filiatione naturali, seu sine illius negatione filium adoptiuum constituere. Contra hanc sententiam adducitur D. Thom. multis in locis, cuius mentem recte explicat Hurtad.

- 41 Inquiri potest quomodo hi gradus inter se vniantur cum subiecto. Respondeo, omnes vniri immediate subiecto, quia omnes illud informant, & vnione superaddita, ut probauit de omnibus formis Controuers. 4. Physic. Punct. 1. & hanc vnionem esse diuisibilem, diuersam diuersis gradibus correspondentem, octauus enim gradus non potest vniri subiecto vnione praecedenti existentiam ipsius quia prius fuit vnitus: vnio graduum inter se necessario danda est in opinione constituyente continuum ex partibus infinitis semper diuisibilibus, quia si gradus nullam in se haberent vnionem essent vltimo diuisi, & omnino indiuisibiles. In opinione, quae continuum componit ex puris indiuisibilibus nulla est ratio, quae urgeat ad vnionem graduum inter se adstruendam, posset enim ex eo praecise dici vniam qualitatem, vniamque intentionem componi ex illis, quia idem subiectum componunt, nihilominus propter communem sententiam, a qua sine speciali ratione discedere non licet, dicendum est, hos gradus inter se esse vnitos intensiue, quod a paritate rationis extensiue probari potest.

PUNCTUM II.

An gradus omnes eiusdem speciei sint homogenei an heterogenei.

§. I.

Viraque sententia proposita nonnulla argumenta expenduntur ad probandam subordinationem graduum.

- 1 Circa doctrinam traditam puncto praecedenti de additione graduum in hunc modum Thomista obiectiones solent: gradus constituentes eandem intentionem vel sunt homogenei vel heterogenei: homogenei esse non possunt propter rationes, quas postea dabo: si heterogenei sint, nequeunt vniri: ergo nullo modo gradus distincti eandem intentionem possunt constituere. Hae obiectiones petit exactam notitiam naturae graduum intentionem constituentium, quam in hoc puncto aperiam, & illa cognita facile praedictam obiectionem soluam. Gradus eiusdem speciei esse omnino similes defendit Vasquez 1.2. disp. 82. c. 6. P. Rubius 1. de generat. cap. 4. tract. 3. q. 5. num. 57. Arriaga, disp. 3. sect. 3. subsect. 1. & alij apud istos.
- 2 P. Soar disp. 46. sect. 1. num. 30. & Hurtadus disputat 5. sect. 2. n. 99. affirmant gradus qualitatis intentionem componentes esse inter se dissimiles, & subordinatos, ita ut secundus necessario supponat primum, & tertius secundum, & inferiores omnes ad superiores supponuntur, ita ut primus non possit esse secundus, neque secundus primus. Hanc opinionem ait Hurt tradit expresse a Durand. in 1. dist. 17. q. 7. quod negarem si utile iudicarem Durandi mentem in hac re examinare, illam saepe recentiores plures defendunt. Tertia sententia est recentiorum asserentium qualitates habentes contrarium habere gradus dissimiles subordinatos, secus contrario carentes.
- 3 Probat Soar gradus non esse similes, quia si tales essent sequeretur duos gradus extensos in diuersis partibus sub-

iecti in eodem subiecto constitutos intentionem componere, quod putat absurdum, quia sequeretur augmentum intensiui non esse perfectius extensiui, & intentionem non esse extensione perfectiorem. Sed haec omnia libenter Soario concedo, in quibus nullum inconueniens reperio, calor enim intensus ut octo nullam habet perfectionem entitatiuam, quam non habebant octo gradus caloris existentes in diuersis partibus subiecti, sed tantum gradus intensus excedunt in maiori explicatione, & forsitan maiori vnione inter se, ex quibus prouenit maior efficacia in operando, quia virtus vnita fortior est se ipsa dispersa.

Rationem Soarij fulcire contendit Hurt, probatque perfectionem intensiuam maiorem esse extensiua, quia haec est valde materialis, & per accidens, & tribuitur huius complexo *Deus, & creatura*, comparatione solius Dei quia extensiue perfectius est hoc complexum *Deus, & creatura*, solo Deo, intensiue autem nihil potest esse Deo perfectius. Respondeo perfectionem intensiuam, quam Deo tribuimus longe perfectiorem esse alia quacumque perfectione extensiua, quia in Deo perfectionis intensio non fit per additionem gradus ad gradum, neque proprie in Deo intensio perfectionis reperitur, sed vna simplicissima, & summa perfectio, cuius infinitam excellentiam nomine intentionis significamus, in qualitate vero tam intensio quam extensio fit per additionem gradus ad gradum, & ita possumus gradus extensionis cum intensiois comparare gradibus, & omnes aequè perfectos esse defendere.

Secundo arguit Soar ex aequalitate graduum sequi aequalitatem posse in infinitum augeri, quod sic probat. Si omnes sunt eiusdem rationis non est maior ratio, cur quintus vnietur quarto, quam sextus quinto, & sic in infinitum, ergo in infinitum poterunt vniri, & augeri. Prauidit Soar, posse qualitates limitari ex incapacitate subiecti, quod virtutem habeat ad substandum qualitati infinitae, sed tantum finitae, sibi quae solutionem assumptam reliquit, & in isto: extensio graduum fit gradibus eiusdem rationis: ergo potest in infinitum vsque perducere. Negabit Soar, quia repugnat infinita extensio, similiter negabo ego infinitam intentionem, quia repugnat ex conceptu infiniti. Concedet Soar, infinitam extensionem: Concedat ego intentionem infinitam, non enim maius est inconueniens infinitum intentionis quam extensionis concedere, de hoc tamen redibit sermo, punct. 3. ubi de terminis intentionis, & remissionis qualitatis, & de vi illationis facit a Soar.

Tertio arguit Soar. Gradus extensionis, & intentionis sunt eiusdem perfectionis: ergo agens potens producere octo gradus extensos in diuersis subiectis, poterit eosdem in eodem subiecto producere ergo calidum ut quatuor producat calorem ut tria in diuersis subiectis, poterit omnes illos gradus producere in eodem subiecto: ergo poterit producere maiorem intentionem, quam habet. Viget calidum ut quatuor producat vnicum gradum caloris in subiecto nudo qualitate: ergo poterit eundem producere in subiecto calido ut quatuor, ergo agere in simile.

Multis est familiaris solutio desumpta ex fine agentis intendētis assimilari sibi passum, quo cessante, cessat actio, ideoque numquam potest agens agere in simile, non ex defectu virtutis, sed ex defectu finis intenti ab agente. Porro multum rationis tribuitur agentibus, quae ita finem respicientia constituuntur, sed non in his immoror, haec enim ratio multis poterit arridere, nullum tamen ad angustias formae syllogisticae adducere. Alio modo contra praedictam solutionem insurgo. Ignis producat calorem in subiecto extraneo, ut verior fert sententia, quam defendendam suscepimus, est agens aequiuocum: ergo illius finis immediatus non est assimilari passum in qualitate producta cum natura ipsius, ergo totum calorem, quem producit in sphaera diuisibili poterit producere in prima parte sphaerae.

Dices forsitan ignem intendere assimilari passum in qualitate producta cum qualitate, quam in se habet, & ob hanc rationem non producere in prima parte sphaerae maiorem calorem, quam habet in se: quod si quis obieciat cur non producat in se calorem, quem producit in tota sphaera, respondebis, in se tantum producere calorem sibi proportionatum, cum vero calor in illo receptus sit proportionatus, & exigentiam propriae formae adaequatè expleat, non alium gradum ulterius producat. Hae solutio gratis supponit ignem intendere assimilari passum qualitate producta qualitati receptae in ipso igne, hoc tamen admissio sic arguo.

Ignis